

מהר"ל נתיב אהבת השם פרק א

ולפיכך אצל מידת האהבה כתיב לאלפים דור שאין יותר מזה, אבל מדת היראה אינה כל כך והוא עד אלף דור. .. ומפני כך ישראל שבהם נמצאת האהבה שישראל הם דבקים בו יתברך דכתיב ואתם הדבקים וגו' ואל הדבוק אינם ראויים רק ישראל ולפיכך זכו אל עולם הזה ועולם הבא גם כן, אבל העכו"ם אי אפשר שיהיה להם מדת האהבה, שהרי כתיב ואתם הדבקים בד' אלוקים וזה שהוא לא שייך בעכו"ם, אבל יראה אפשר בעכו"ם וכמו שתמצא היראה בעכו"ם כמו אנשי ניונה, ולפיכך אפשר שיהיה לעכו"ם העולם הזה כי שם הוא היראה ובו נמצא חרב ופחד. לכן מי שהוא ירא מהקב"ה יותר מיתחד אל עולם הזה. כי הפרש שיש בין עולם הזה ובין עולם הבא, כי בעולם הזה נמצא בו היראה והפחד, אבל האהבה שהוא הטוב הגמור אל זה ראוי העולם הבא.

הרב הראיה זצ"ל אגרות א' אגרת מ"ד

בתחילה קודם שנתבסס העולם ע"י השפע הגדול של הפיתוח הארוך, או עכ"פ של הציור שלו, שחל עליו ופעל להשכיחו הרכה כשהי האדם פראי ושום גרעין מוסרי פנימי לא היה נמצא בקרבו בפועל, הי צריך לכבש את יצרו הרע ע"י המון היראות, שהן מיני הע"ז לפרטיהם. בתוך עומק חושך זה זרח בעולם אור ישראל, ויקרא שהיראות הפרטיות כולן לא ידעילו ולא יצילו, לא יביאו את האיש הפרטי, הלא את כלל האנושיות, לאותו השל"ו והמנוחה הראויה להם. זה כמובן היה ראוי להאמר אחר אשר במקצת כבר פעלו היראות את פעולתן, לפי אותו המצב הנמוך הקדום. אמנם כבר הגיע החלק מן האנושיות להתעלות ע"ז, שאינו צריך כבר להמון יראות. די ביראה אחת גדולה ואדירה, הכוללת כל, יראת ד' אחד.

ומכיון שנפתח שער למושכל נצחי בצדק עולמים זה, כבר כל השערים שלמעלה מזה הם פתוחים כסדרם. השקפה שלמה ומקפת אינה מניחה את האדם להיות שררי בשפלות, כ"א היא מוליכתו מחיל אל חיל. היראה כ"ז שהיתה פרטית ושבורה לא היתה אפשרה כלל להיות מתעלה עליו עולמי, אבל כיון שהיא כבר מאוחדת, ובגויה על עולם מלא, כבר היא יכולה לבא מיראת העונש לידי יראת רוממות, יראה של כבוד, של הדר מוסרי ושכלי, של שלמות אין קץ.

העולם נתבסס עוד יותר בכללו והתחיל להרגיש, שיראת הרוממות היא מצרנית לאהבה, בכלל תביעת האהבה נתגדלה בקרבו לפי ערך פיתוחו השכלי והמוסרי. ע"כ החל ג"כ המין האנושי בהמון אהבות, היא הרומנטיקה, שאע"פ שצבא וחליפות היו לה מ"מ לא תבטל מפעולתה על רוח האדם המבוכר כבר. האהבות אמנם שהן מפורדות בלא בסיס יסודי, בלא הכרה עליונה מאחדת את כל, הגנה פועלות לשכלול האדם בשפלותו כאותו הערך שפעלו היראות. אבל לא לעד יעמוד האדם על מצבו הנמוך, הוא משליך ג"כ את אלילי האהבה, כשם שהשליך את אלילי היראה, ויכיר לכלל הכלל בכללות האהבה העליונה, השלמה והמקפת, שישראל מכריזו בעולם : אהבת ד' אחד.

ההפרש, שיש בין היראה הנצחית להיראה הצריכה להבטל, נמצא ג"כ בין האהבות. היראה השפלה תעקר מלבו של אדם עם עקירת כל היראות הפרטיות, שאינן יכולות להיות מתאחדות עם היראה המקפת והכללית, ותחתיה תבוא יראת ההוד, המעדנת ומטהרת ומוסיפה עז וצהלה, והיא החומר לאהבה העליונה, שהיא מטבעת את צורתה. גם האהבות יסירו מעליהן את הצורה השפלה שלהן, את התכונה של חלישות, של מיעוט מוסר, של חסרון דעת וחשבון, אז תופיע אהבת ד' במילואה, בטוהרה, בנגהה, המחייבה באחדותה את כל האהבות הטובות הפרטיות, מוסיפה להן גבורה תן ויופי צדק ומשפט ומשרים. זהו כמובן תלוי כל מה שיתברר יותר מקוד האהבה העליונה, כל מה שיראה ישראל ביותר את כחו המקורי, לא כבגדים שאולים כ"א מכיפיה וממעינו. כל מה שהוא בא מצד ההכרה האנושית הכללית אינם שאולים. הם שייכים לנו כמו לכל העולם כלו, אבל מה שהאנושיות לא תוכל לתת, אהבה אלקית עליונה, קבועה בהיסטוריה של אומה כחוט השני המקיף את כל אשר לה, ראשית גזעה, עליותיה וירידותיה, דבר זה לא נמצא באנושיות. האנושיות עוד לא התכשרה לזה, היא עדיין בחיתוליה עד שיחיר ישראל את מאסריה. ע"כ הוא צריך לזה דוקא כחו המקורי, וזה ימצא לו תמיד, ובזמננו "עומדים דשאים על פתח קרקע", אור ישראל קרוב הוא מאד להגלות, אם נרצה באמת להיות חכמים וצדיקים ובעלי תשובה מאהבה נקרב הרכה את קץ גאולתנו, ואת ישועת האנושיות כולה התלויה בנו הרכה.